

มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์:
ข้อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายไทย - สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์¹
Legal Measures to the Control of Obtaining Donations Through Social
Media: Comparative Considerations of Thai - UAE Law

พัชราภรณ์ เรืองเพ็ง^A, อานนท์ ศรีบุญโรจน์^B

^{AB}คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

Phatcharaporn Ruangpeng^A, Arnon Sriboonroj^B

^{AB}Faculty of Law, Thaksin University

Corresponding E-mail: iampolice1111@gmail.com

Received: May 17, 2023; Revised: June 17, 2023; Accepted: July 14, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์” โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยแบบวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยการวิจัยเอกสาร อาศัยการทบทวนวรรณกรรมวิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ ตำรา งานวิจัย บทความทางวิชาการ และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ นำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคของมาตรการทางกฎหมายในการควบคุมการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไข โดยบทความนี้เป็นการศึกษาเฉพาะมาตรการทางกฎหมายควบคุมการขอรับบริจาคออนไลน์ เพื่อพิจารณาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร้ พุทธศักราช 2487 ที่ใช้บังคับกับการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของเอกชนนั้น มิได้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน ทั้งในเรื่อง

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของภาคนิพนธ์ เรื่อง “ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์” หลักสูตรปริญญาโท นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

บทนิยาม วิธีการเรียไร การควบคุมดูแลของภาครัฐ และบทลงโทษ ส่งผลให้รัฐไม่สามารถใช้อำนาจตามกฎหมายเพื่อเข้าไปควบคุมดูแลการดำเนินการขอรับบริจาคได้ ทำให้เกิดการผลัการะให้แก่ประชาชนที่บริจาค จะต้องเป็นผู้ติดตามตรวจสอบและควบคุมผู้รับบริจาคเองว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติดังกล่าว ให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้นและครอบคลุมทุกลักษณะของการขอรับบริจาคมในทุกรูปแบบ เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมาย และควรแก้ไขบทลงโทษทางอาญา และทางปกครองเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคม

คำสำคัญ: ควบคุมการเรียไร, ขอรับบริจาค, สื่อสังคมออนไลน์

Abstract

This research article is part of a term paper titled “Legal problems of the control of obtaining donations through social media”. Through a qualitative research method, data collection consists of documentary research. It is relying on literature reviews, analyzing information from books, textbooks, research papers, and academic articles. And other documents related to the law on soliciting donations through social media. Used as information to analyze the problems and barriers of legal measures in the control of obtaining donations through social media ready to offer solutions. This article is a study of Legal measures to the control of obtaining donations through social media for comparative considerations between Thai - United Arab Emirates law. The Collecting Contribution Control Act, B.E. 1944 that apply to soliciting donations via private social media. There are no provisions that are consistent with the current situation both in terms of definitions, methods of collecting Government oversight and penalties. As a result, the state cannot use its legal powers to oversee the process of requesting donations. Therefore, the burden to be passed on to the people who donate must monitor and control the donor whether it meets the objectives or not. The researcher has made a suggestion that this Act should be amended. In order to be clearer and cover all aspects of requesting

donations in all forms to fill gaps in the law, and it should be amended criminal penalties and administrative in line with the social situation.

Keywords: Collecting Contribution Control, Obtaining Donations, Social Media

1. ที่มาและความสำคัญ

ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเพื่อนมนุษย์หรือสัตว์ร่วมโลกเป็นสิ่งที่ดีงาม และเป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมที่โดดเด่นอย่างหนึ่งของคนไทย เพราะคนไทยมีลักษณะนิสัย “ใจบุญ” ชอบทำบุญ และให้การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งข้อมูลจากการจัดอันดับประเทศใจบุญที่สุดในโลก (World Giving Index) ปี 2022 ของสถาบัน CAF (Charities Aid Foundation) หรือมูลนิธิช่วยเหลือนการกุศลของสหรัฐอเมริกา² พบว่าในปี 2021 ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใจบุญอันดับที่ 12 ของโลกจาก 119 ประเทศทั่วโลก และปัจจัยที่สำคัญในการส่งผลให้พฤติกรรมการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หรือการบริจาค สัมพันธ์กับหลักศาสนา ความศรัทธา และการปฏิบัติตามคำสอนของศาสนา³ โดยการขอรับบริจาคในปัจจุบันสามารถพบเห็นได้ง่ายในสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เพราะด้วยเหตุความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและความทันสมัยของเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ทำให้ผู้ขอรับบริจาคสามารถรวบรวมเงินจากการรับบริจาคอย่างสะดวกและรวดเร็ว จนในบางครั้งก็ก่อให้เกิดปัญหาขึ้นในสังคม เพราะเนื่องจากผู้ขอรับบริจาคจำนวนมากที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของกฎหมาย จนก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชน โดยมีทั้งผู้ที่ขอรับบริจาคเพื่อตนเอง และเพื่อบุคคลอื่นหรือช่วยเหลือสัตว์ ซึ่งมีประเด็นปัญหาเกิดขึ้นบ่อยครั้งในสังคมและเป็นกระแสโซเชียล เช่น กรณีตัวอย่าง เช่น กรณีคดีแม่ที่วางยาลูกเลี้ยงพร้อมลูกของตนจนเสียชีวิตและอาการสาหัส เพียงเพราะหวังลงขายสินค้าและเงินบริจาค

² Charities Aid Foundation, “World Giving Index 2022 A global view of giving trends,” Charities Aid Foundation 2022, accessed January 30, 2023, https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf

³ กนกวรรณ พวงประยงค์, “พฤติกรรมกรช่วยเหลือสังคมในช่วงวิกฤตโควิด -19 ของคนวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร,” วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ 6, ฉ. 5 (2564): 220.

⁴ หรือกรณีนักพูดสร้างแรงบันดาลใจ ที่เปิดรับบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือการดับไฟป่าในจังหวัด เชียงใหม่ แต่เงินกว่า 200,000 บาท ถูกนำไปใช้ผลิตสื่อประชาสัมพันธ์⁵ หรือกรณีเพจช่วยเหลือสัตว์ที่เป็นมะเร็งชื่อดัง ที่ทำการโพสต์ข้อมูลและภาพสัตว์ที่ป่วยเป็นมะเร็งที่อยู่ในความดูแลของเจ้าของเพจ เพื่อเปิดรับบริจาคมำเงินไปรักษา โดยมียอดเงินในบัญชีหมุนเวียน 33,000,000 บาท ซึ่งเพจดังกล่าวเคยถูกฟ้องร้องเรื่องความไม่โปร่งใส⁶ เป็นต้น จากกรณีดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าการขอรับบริจาคมีความเสี่ยงต่อการเปิดโอกาสให้เกิดการหลอกลวงหรือกระทำความผิดทุกรูปแบบขอรับเงินบริจาคโดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลาง ในการเผยแพร่ภาพสด รูปภาพ วิดีโอ หรือข้อความเพื่อเรียกร้องความสนใจและขอรับความช่วยเหลือเงินบริจาค สิ่งของ จากประชาชนที่เข้าถึงสื่อดังกล่าวซึ่งกระทำเพื่อผลประโยชน์ต่อตนเอง หรือกลุ่มบุคคล หรือองค์กร

เมื่อศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 มิได้มีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพราะการเรียไรมีการพัฒนารูปแบบโดยวิธีที่ทันสมัยและใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการเข้าถึงข้อมูลในวงกว้างมากขึ้น ทำให้การเรียไรบางกรณีไม่มีลักษณะเข้าหลักเกณฑ์ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร จึงไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้บางกรณีไม่มีหน่วยงานใดตรวจสอบข้อมูลหรือควบคุมให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ และกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคเงินตั้งแต่ต้น ฉะนั้น เมื่อเกิดการรับบริจาคเงินโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ขึ้น จะต้องพิจารณาว่าเป็นการขอรับบริจาคประเภทใด เพราะหากเป็นกรณีบุคคลขอรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีพของตนเอง จะกลายเป็นการขอทานออนไลน์ ซึ่งต้องไปปรับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ตามมาตรา 13 ที่กำหนดห้ามบุคคลใดทำการขอทาน และการกระทำการขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีพไว้ ส่วนการหลอกลวงรับบริจาคเงินกรณีอย่างอื่นที่ไม่เข้าลักษณะการขอทาน ต้องไปหยิบยกประมวลกฎหมายอาญามาตราโทษผู้กระทำความผิด เพราะถ้าหากมีการหลอกลวงหรือมีเจตนาในการฉ้อโกง

⁴ “ผ่าคติ “แม่ปุก”วางยาลูกหวังเงินบริจาค ลงมือโหดในโรงพยาบาล ตร.ลือก-ตรวจสภาพจิต,” ข่าวมติชน สัปดาห์ที่ 29 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2563, 30 มิถุนายน 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2564, https://www.matichonweekly.com/column/article_310978

⁵ “หนายดัง ชี้ “ฉอน” รับบริจาคออนไลน์ไม่เข้าข่ายผิด พ.ร.บ.ควบคุมการเรียไร,” ข่าวช่อง 8, 30 มิถุนายน 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2564, https://www.thaich8.com/news_detail/89719

⁶ “หนายความ แจงแล้ว “เพจหมามะเร็ง” ยอดบริจาคเฉลี่ยปีละ 10 ล้านบาท 4 ปี ยอดเงิน 33 ล้าน,” ข่าวช่อง 7HD ร้อนออนไลน์, 6 มิถุนายน 2565, สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2565, <https://news.ch7.com/detail/574320>

หรือฉ้อโกงประชาชน จะมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 หรือมาตรา 343 แล้วแต่กรณี รวมไปถึงมีความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ มาตรา 14 (1) สุดท้ายอาจจะถูกตรวจสอบทรัพย์สิน เนื่องจากความผิดข้อหาฉ้อโกงประชาชนนั้น เป็นความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน⁷

2. แนวคิด หลักการ และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริจาค

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการขอรับบริจาค

ความหมายของการขอรับบริจาคหรือการเรียไรร

“การเรียไรร” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ขอร้องให้ช่วยออกเงินทำบุญตามสมัครใจ เช่น เรียไรสงเคราะห์เด็กกำพร้า

“การเรียไรร” หมายถึง การเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยร้องขอให้ช่วยออกเงินหรือทรัพย์สินตามความสมัครใจ มิใช่เป็นการบังคับ ช่มชู้ หลอกลวง หรือทำให้ตกอยู่ในภาวะจำยอม นอกจากนี้ยังหมายความรวมถึงการทำนิติกรรมบังหน้าโดยมีเจตนาที่แท้จริง คือ ต้องการจะรวบรวมเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง⁸

“การขอรับบริจาค” หรือ “การเรียไรร” เป็นการกระทำเพื่อวัตถุประสงค์ที่ได้อย่างหนึ่งอันสืบเนื่องมาจากความเอื้อเฟื้อของคนในสังคม⁹

“การบริจาค” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง การสละ, การให้, การแจก, ความเสียสละ

จึงเห็นได้ว่า ขอรับบริจาคหรือการเรียไรร เป็นคำที่มีความหมายเดียวกัน คือ การเรียกร้องหรือขอรับความช่วยเหลือเป็นตัวเงินหรือทรัพย์สิน ตามความสมัครใจจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือ

⁷ นิติธร แก้วโต (ทนายเจมส์LK), “ขอรับบริจาคอย่างไร ไม่ผิดกฎหมาย,” ไทยรัฐออนไลน์, 6 สิงหาคม 2562, สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2564, <https://www.thairath.co.th/news/local/1630873>

⁸ ไพโรจน์ อารักษ์า, *รับของขวัญอย่างไรไม่ผิดกฎหมาย*, (กรุงเทพฯ: วิทยุชน, 2548): 124.

⁹ ว่องวิช ขวัญพิทูลง, “การขอรับบริจาค กับความผิดที่ตามมาในยุค 4.0, คอลัมน์ กฎหมาย 4.0,” กรุงเทพธุรกิจ, 20 กรกฎาคม 2563, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2564, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/890079>

คณะบุคคล โดยจะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้นั้นไปใช้เพื่อการอย่างใดอย่างหนึ่ง อันเป็นวัตถุประสงค์ที่ดี

ความแตกต่างระหว่างการเรียไ้กับการขอทาน

“ขอทาน” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ซึ่งขอเงินหรือสิ่งของเลี้ยงชีวิต, หากินทางขอสิ่งใ้ผู้อื่นใ้

ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 ได้ให้ความหมายคำว่าขอทานไว้ในมาตรา 13 โดยบัญญัติไว้ว่า “ห้ามบุคคลใ้ทำการขอทาน การกระทำอย่างหนึ่งอย่างใ้ดังต่อไปนี้ใ้ถือว่าเป็นการขอทาน (1) การขอเงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่นเพื่อเลี้ยงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการขอด้วยวาจา ข้อความ หรือการแสดงกิริยาอาการใ้ (2) การกระทำด้วยวิธีการใ้ใ้ผู้อื่นเกิดความสงสารและสงมอบเงินหรือทรัพย์สินใ้”

เนื่องจากการเรียไ้และการขอทานในปัจจุบันจะใ้คำว่า “ขอรับบริจาค” เช่นเดียวกัน แต่จะแตกต่างกันใ้จุดประสงค์ของการขอ เพราะการเรียไ้เป็นการเรียไ้กร้องหรือขอรับความช่วยเหลือเป็นตั้เงินหรือทรัพย์สินจากผู้อื่น โดยมีจุดประสงค์จะนำเงินหรือทรัพย์สินที่ได้นั้นไปใ้ใช้เพื่อการอย่างใ้ใดอย่างหนึ่งต่อบุคคลหรือสัตว์อื่น ส่วนการขอทานนั้นเป็นการขอเงินหรือสิ่งของ โดยมีจุดประสงค์เพื่อเลี้ยงชีวิตของตนเองหรือครอบครัวตนเองเท่านั้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการใ้

“การใ้” มีหมายคามอย่างเดียวกันกับการบริจาค โดยการใ้เกิดขึ้นจากค่านิยมของบุคคลในสังคมที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งในระดับครอบครัว ระดับชุมชน ระดับประเทศ บุคคลในสังคมมีลักษณะเป็นแบบพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติของการอยู่ร่วมกันเป็นของมนุษย์ โดยใ้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของผู้อื่นเป็นที่ตั้ง การใ้มีทั้งใ้ในแง่ใ้ไม่หวังผลตอบแทนและหวังผลตอบแทน แต่การปลุกจิตสำนึกใ้คนในสังคมมีความเห็นอกเห็นใจ และเอื้อเพื่อเกื้อกูลต่อกัน ย่อมเป็นหนทางการเสริมสร้างคามสมดุ้ของสังคม¹⁰

¹⁰ พัชรลีตา รัฐโ้ติพิริยกร, “ทัศนคติและพฤติกรรมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสัตว์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ในประเทศไทย,” (การค้นคว้าอิสระ, นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2558): 21.

แนวคิดของการให้ นั้น มีความสอดคล้องกับหลักคำสอนของศาสนา เพราะคำสอนของศาสนาทุกศาสนา เป็นคำสั่งสอนให้คนทุกคนเป็นคนดี ปฏิบัติตนครองตนโดยชอบ ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันบนโลกนี้ได้อย่างปกติสุข โดยจากการศึกษาศาสนาพุทธ อิสลาม และคริสต์ มีแนวคิดการให้ ดังนี้

ศาสนาพุทธ การให้ไม่ได้อยู่ในหลักการปฏิบัติพื้นฐานของศีล 5 แต่เป็นความสมัครใจหรือเต็มใจของพุทธศาสนิกชนที่มีเป้าประสงค์ปรารถนาเข้าถึงความสุข โดยความสุขนั้นเริ่มต้นจากการให้ การบริจาค การสละของของตนเพื่อบุคคลอื่น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะ ซึ่งมีความเชื่อว่าการให้ นั้น เป็นการทำความดีเกิดผลบุญ โดยอานิสงส์ของการให้ทาน เมื่อละจากโลกนี้ผู้ให้ย่อมไปเกิดในสุคติแห่งโลกสวรรค์¹¹

ศาสนาอิสลามนั้น การให้หรือซะกาต (ZAKAT) เป็นหนึ่งในหลักปฏิบัติหรือหน้าที่ในศาสนาอิสลาม โดยมีสภาพบังคับ คือ มุสลิมทุกคนจะต้องยึดถือปฏิบัติ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ให้มุสลิมที่มีทรัพย์สินถึงพิกัดของจำนวนทรัพย์สินที่ศาสนากำหนดไว้ ต้องให้หรือบริจาคทรัพย์สินนั้นตามสัดส่วนอัตราที่ศาสนากำหนด หนึ่งในหลักคำสอนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในรูปแบบของสวัสดิการในสังคมของศาสนาอิสลาม¹²

ส่วนศาสนาคริสต์นั้น การให้เป็นข้อปฏิบัติสำหรับคริสตชนในชีวิตประจำวัน เป็นการแสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อพระเป็นเจ้า ด้วยการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ ตามคำสอนที่ว่า “จงรักพระเป็นเจ้า และจงรักเพื่อนมนุษย์” ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับหลักคำสอนของศาสนาพุทธ คือ ไม่มีสภาพบังคับ ให้อิสระต่อคริสตชนที่จะให้หรือบริจาค ตามความสามารถที่ให้หรือช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ได้¹³

¹¹ จันทร แสงสุวรรณาว, “สามัคคีธรรม ในงานบุญกฐิน,” *วารสารวิชาการ สถาบันพัฒนาพระวิทยากร* 1, ฉ. 1 (2561): 73-74.

¹² ธวัช นุ่มหอม และอับบาส หลับดวง, “การรับรู้การวากัฟ ของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดนภาคใต้,” *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 15, ฉ. 2 (2562): 80.

¹³ กรมการศาสนา และอนุกรรมการส่งเสริมกิจการศาสนาและศาสนิกสัมพันธ์ คณะกรรมการการศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา, *วิถีชีวิต 5 ศาสนิกในประเทศไทย*, พิมพ์ครั้งที่ 5, (กรุงเทพฯ: บริษัท ร้าไทยเพรส จำกัด, 2561): 138. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2566, <https://www.dra.go.th/files/knowledge/5bd13c2926016.pdf>

2.3 แนวคิดการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมการขอรับบริจาค

เนื่องจากการขอรับบริจาคหรือการเรียกรับเงินเป็นกิจกรรมซึ่งอาจมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรง ซึ่งดำเนินการมีความเสี่ยงต่อการเปิดโอกาสให้เกิดการกระทำความผิดทุจริตหรือหลอกลวง ดังนั้น รัฐจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือในการช่วยลดการทุจริตและควบคุมการเรียกรับ และกำกับดูแลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้บริจาคเงิน ซึ่งมีลักษณะเป็นการดำเนินการทางปกครองประเภทหนึ่ง จึงมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการใช้อำนาจรัฐในการควบคุมการเรียกรับ ดังต่อไปนี้

1) การกระทำทางปกครองที่กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน จะบัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า ถ้าไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้จะกระทำมิได้ แต่แม้จะมีกฎหมายให้อำนาจรุกเข้าไปในสิทธิของประชาชนได้ระดับหนึ่งเท่านั้น จะเข้าไปทำลายสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานทั้งหมดไม่ได้ หากกระทบถึงทรัพย์สินของประชาชน รัฐต้องมีค่าทดแทนชดใช้ ซึ่งเจ้าหน้าที่ก็ต้องกระทำการตามกฎหมาย และในคำสั่งนั้นๆ ต้องอ้างกฎหมายที่ให้อำนาจในการกระทำนั้นด้วย

2) การกระทำที่ให้คุณประโยชน์แก่ประชาชน อาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สิน จำนวนเงิน หรืออาจเป็นสิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งในลักษณะเป็นการให้คุณประโยชน์ ถ้าไม่เป็นการกระทบสิทธิของประชาชน ในทางที่เป็นภาระหรือไม่ได้ทำให้เสียสิทธิ แต่กลับเป็นการให้สิทธิแก่ประชาชน แม้ไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ ก็ควรให้เจ้าหน้าที่กระทำการนั้นได้ อันเป็นความยืดหยุ่นในการปฏิบัติราชการ แต่ถ้ามีกฎหมายบัญญัติเอาไว้ เจ้าหน้าที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นก่อน

3) กฎหมายที่ให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหาร ในอันที่จะกระทำการใดๆ ที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพของประชาชนได้นั้น ได้แก่ พระราชบัญญัติและกฎหมายอื่นที่มีผลใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ ส่วนกฎหมายลำดับรอง ได้แก่ พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ นั้นอาจให้อำนาจแก่องค์กรของรัฐฝ่ายบริหารในการกระทำทางปกครองประเภทหนึ่ง ซึ่งจะออกมาใช้บังคับได้ก็แต่โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นที่มีค่าบังคับเสมอกับพระราชบัญญัติ¹⁴

¹⁴ สุวิมล กลิ่นแจ่ม, “ปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียกรับ พุทธศักราช 2487,” (การศึกษา ค้นคว้าอิสระ, นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559): 12-13.

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

คำว่า “Social Media” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 แปลว่า “สื่อสังคม” หมายถึง สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นสื่อกลางที่ให้คุณค่าแก่ทุกคนที่มีส่วนร่วมสร้างและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่าง ๆ ผ่านอินเทอร์เน็ตได้ สื่อเหล่านี้เป็นของบริษัทต่างๆ ให้บริการผ่านเว็บไซต์ของตน เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) วิกิพีเดีย (Wikipedia) เป็นต้น

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับสื่อสังคมออนไลน์

ในปัจจุบันสังคมมีการสร้างเครือข่ายสังคมในรูปแบบใหม่ที่ผู้คนที่มีความสัมพันธ์ในเครือข่ายนั้นไร้ขอบเขตทางด้านพื้นที่และเวลา ซึ่งสามารถสร้างกลุ่มเครือข่ายได้เองโดยผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารได้ เครือข่ายสื่อสารที่ไม่เป็นทางการที่พบเห็นได้ในปัจจุบัน เช่น เว็บบล็อก แพนเพจต่างๆ สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดเครือข่ายสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นชุมชนเสมือนที่ใช้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นหรือแสดงตัวตนของตนเอง¹⁵

สื่อสังคมออนไลน์ จึงเป็นสื่อที่มีการทำกิจกรรมร่วมกันของผู้ใช้งานจำนวนมากบนอินเทอร์เน็ต และเป็นช่องทางการสื่อสารที่มีรูปแบบหลากหลายและมีความรวดเร็ว เช่น ข้อความ รูปภาพหรือวิดีโอ เป็นต้น ทำให้สื่อสังคมออนไลน์เป็นแหล่งแห่งการแบ่งปันข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆ และในปัจจุบันมีการนำมาใช้ในด้านการศึกษา และขายสินค้า เพราะสื่อสังคมออนไลน์สามารถเจาะกลุ่มลูกค้าได้อย่างกว้างขวางและรวดเร็ว¹⁶

พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (สพธอ.) หรือ ETDA (เอ็ตด้า) เผยผลสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2565 พบว่าปีนี้ช่วงอายุ 22-41 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตมากที่สุด 8 ชั่วโมง 55 นาที ส่วนรองลงมาอันดับ 2 คือ อายุต่ำกว่า 22 ปี ใช้อินเทอร์เน็ตอยู่ที่ 8 ชั่วโมง 24 นาที โดยนิยมใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อปรึกษาและรับบริการทางการแพทย์ มากที่สุด 86.16% เพื่อติดต่อสื่อสาร 65.70% ดูรายการโทรทัศน์/คลิป/ ดูหนัง/ฟังเพลง 41.51% ดู

¹⁵ พิมพ์ญา พักเปี่ยม, “โลกคู่ขนาน: กรณีศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของประเทศไทย,” *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ* 10, ฉ. 1 (2563): 90.

¹⁶ บวรลักษณ์ เสนาะคำ, “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร,” *วารสารรัชต์ภาคย์* 13, ฉ. 31 (2562): 45.

ถ่ายทอดสดเพื่อซื้อสินค้าและบริการ 34.10% ทำธุรกรรมทางการเงิน 31.29% อ่านโพสต์/ข่าว/บทความ/หนังสือออนไลน์ 29.51% รับ-ส่งอีเมล 26.62% ซอปปิ้งออนไลน์ 24.55% ทำงาน/ประชุมออนไลน์ 20.67% และเล่นเกมออนไลน์ 18.75% ตามลำดับ¹⁷

นอกจากนี้ยังมีรายงานจากการสำรวจของ Digital 2022 Global Overview Report พบว่าประเทศไทยมีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมากถึง 77.8% เทียบกับประชากรทั้งประเทศ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 62.5% และคนไทยใช้เวลาบนโลกอินเทอร์เน็ตวันละ 9.07 ชั่วโมง สูงติดอันดับ 7 ของโลก สูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลกที่มีผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยอยู่ที่ 6.58 ชั่วโมงต่อวัน¹⁸

3. มาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการขอรับบริจาค

3.1 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขอรับบริจาคของประเทศไทย

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขอรับบริจาคหรือการเรียกร้อย โดยแบ่งตามประเภทการบังคับใช้ ได้ 3 ประเภท ได้แก่

1) การบังคับใช้กับหน่วยงานของรัฐเท่านั้น คือ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกร้อยของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2566 อันเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับการเรียกร้อยของหน่วยงานของรัฐทุกระดับ ทั้งในราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค หรือราชการส่วนท้องถิ่น และรวมถึงรัฐวิสาหกิจ ซึ่งนอกจากนั้นยังมีประกาศคณะกรรมการควบคุมการเรียกร้อยที่อาศัยออกโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเรียกร้อยของหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2544 กำหนดหลักเกณฑ์ ข้อยกเว้นและวิธีต่างๆ เพื่อใช้บังคับกับการเรียกร้อยของหน่วยงานของรัฐ

¹⁷ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. “โควิด-19 ดันคนไทยใช้เน็ต ทูบสถิติวันละ 12 ชั่วโมง Gen Z ใช้เน็ตสูงสุดปีแรก,” ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565, <https://www.thansettakij.com/tech/506786>.

¹⁸ Simon Kemp, “DIGITAL 2022: THAILAND,” DataReportal, accessed February 15, 2023, <https://datareportal.com/reports/digital-2022-thailand>

2) การบังคับใช้กับวัดหรือพระภิกษุสงฆ์สามเณร คือ คำสั่งมหาเถรสมาคม เรื่อง ควบคุมการเรียไร พ.ศ. 2539 ประกาศ ณ วันที่ 4 สิงหาคม 2539 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับการเรียไรของคณะสงฆ์ (ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505)

3) การบังคับใช้กับบุคคลหรือนิติบุคคล คือ พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับกับการเรียไรของภาคเอกชน บุคคลทั่วไป นิติบุคคล ฯลฯ นอกจากนี้บทบัญญัติบางมาตรายังมีผลบังคับใช้กับการเรียไรของหน่วยงานของรัฐอีกด้วย แต่ไม่รวมถึงกระทรวง ทบวง กรมซึ่งเป็นผู้จัดให้มีการเรียไร

อย่างไรก็ดี การศึกษาในครั้งนี้จะกล่าวถึงเฉพาะการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งขอรับบริจาคหรือเรียไรโดยบุคคลทั่วไป นิติบุคคล หรือสมาคม ซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487

พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487

ประเทศไทยมีกฎหมายที่ใช้ควบคุมการเรียไรหรือขอรับบริจาคของบุคคลหรือนิติบุคคล 1 ฉบับ เดิมเป็นพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2480 ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้ว มีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

บทนิยามคำว่า “เรียไร”

ตามมาตรา 4 กำหนดบทนิยามคำว่า “เรียไร หมายความว่า ความรวมตลอดถึง การซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการ ซึ่งมีการแสดงโดยตรงหรือโดยปริยายว่ามีใช่เป็นการซื้อขาย แลกเปลี่ยน ขดใช้ หรือบริการธรรมดา แต่เพื่อรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาทั้งหมดหรือบางส่วนไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นด้วย”

ข้อห้ามของการจัดทำเรียไร

การเรียไรที่ห้ามให้มีหรือกระทำ ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 5 โดยแบ่งออกเป็น 5 ประการ ดังนี้

(1) การเรียไรเพื่อรวบรวมทรัพย์สินนำมาให้หรือขดใช้แก่จำเลยเพื่อใช้เป็นค่าปรับ เว้นแต่จะเป็นการเรียไรในระหว่างวงศ์ญาติของจำเลยเอง

(2) การเรียไ้โดยกำหนดเก็บเงินหรือทรัพย์สิน โดยคำนวณตามปริมาณสินค้า ผลประโยชน์หรือวัตถุประสงค์อื่น

(3) การเรียไ้ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

(4) การเรียไ้ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธไมตรีกับ ต่างประเทศ

(5) การเรียไ้เพื่อจัดหาทุนรณให้ต่างประเทศ

ลักษณะการเรียไ้ที่จะต้องได้รับอนุญาต

การเรียไ้ที่จะต้องได้รับอนุญาตแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การเรียไ้ซึ่งอ้างว่าเพื่อ ประโยชน์ของทางราชการ เทศบาลหรือสาธารณประโยชน์ และ (2) การเรียไ้ที่จะกระทำหรือจัด ให้มีในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ โดยทั้งสองลักษณะดังกล่าวจะต้องได้รับการอนุญาต ดังนี้

กรณีที่ 1 การเรียไ้ที่จะต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไ้ ตาม มาตรา 6 กำหนดว่า “การเรียไ้ซึ่งอ้างว่าเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาลหรือสาธารณประโยชน์ จะจัดให้มีได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการควบคุมการเรียไ้แล้ว โดยไม่ใช้บังคับกับกรณี ที่กระทรวง ทบวงหรือกรม เป็นผู้จัดให้มี”

กรณีที่ 2 การเรียไ้ที่จะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 8 กำหนด ว่า “การเรียไ้ในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ การเรียไ้โดยโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วย วิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องแปลงเสียงจะจัดให้มีหรือทำได้ ต่อเมื่อรับอนุญาตจากพนักงาน เจ้าหน้าที่ ยกเว้นการเรียไ้ที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับยกเว้นตามมาตรา 6 หรือการเรียไ้เพื่อการ กุศลสงเคราะห์ในโอกาสที่บุคคลมาชุมนุมประกอบกิจกรรมศาสนกิจ หรือขายสิ่งของในงาน ออกร้านซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกร้าน หรือในที่ประชุมเฉพาะแห่งอันได้จัดให้ขึ้นโดยชอบด้วย กฎหมายที่ผู้จัดให้มีการประชุมเป็นผู้จัดให้ขึ้น”

อำนาจของคณะกรรมการควบคุมการเรียไ้

การขออนุญาตจัดให้มีการเรียไ้ตามมาตรา 9 กำหนดไว้ว่าคณะกรรมการการควบคุมการ เรียไ้มีอำนาจสั่งไม่อนุญาตหรือสั่งอนุญาต โดยต้องกำหนดเงื่อนไข ดังนี้

(1) จำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นอย่างสูงที่เรียไ้ได้

- (2) เขตหรือสถานที่และเวลาที่อนุญาตให้ทำการเรียไร
- (3) วิธีการเก็บรักษาและทำบัญชีเงิน หรือทรัพย์สินที่เรียไรได้
- (4) วิธีทำการเรียไร

ในกรณีที่สั่งอนุญาต คณะกรรมการต้องกำหนดวันสิ้นอายุแห่งใบอนุญาตไว้ด้วย แต่หากสั่งไม่อนุญาตให้แจ้งและแสดงเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบด้วย

อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่

ตามมาตรา 10 กำหนดให้นำความในมาตรา 9 มาใช้บังคับโดยอนุโลม กล่าวคือ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งไม่อนุญาตหรือสั่งอนุญาต โดยต้องกำหนดเงื่อนไข ในเรื่องจำนวนเงินหรือทรัพย์สินอื่นอย่างสูงที่เรียไรได้, เขตหรือสถานที่และเวลาที่อนุญาตให้ทำการเรียไร, วิธีการเก็บรักษาและทำบัญชีเงิน หรือทรัพย์สินที่เรียไรได้ และวิธีทำการเรียไร แต่ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตให้แสดงเหตุผลและแจ้งผู้ขออนุญาตทราบภายใน 10 วัน นับแต่วันได้รับคำร้องขอ นั้น นอกจากนี้กรณีสั่งไม่อนุญาต ผู้ขออนุญาตมีสิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายใน 15 วัน นับแต่วันได้ทราบคำสั่ง การยื่นอุทธรณ์ในกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง ส่วนในจังหวัดอื่นให้ยื่นต่อคณะกรรมการจังหวัด คำชี้ขาดของคณะกรรมการหรือคณะกรรมการจังหวัด แล้วแต่กรณี ให้ถือเป็นที่สุด

หน้าที่ของผู้ทำการเรียไร

1) **แสดงใบอนุญาต** หน้าที่ของผู้ทำการเรียไรที่ได้รับการอนุญาตแล้ว ตามมาตรา 12 กำหนดให้ผู้ทำการเรียไรจะต้องพกใบอนุญาตติดตัวตลอดในขณะที่ทำการเรียไร หรือติดหรือตั้งใบอนุญาตไว้ ณ ที่ทำการเรียไร โดยแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน ในกรณีที่การเรียไรซึ่งได้รับอนุญาตให้จัดประจำที่

2) **ออกใบรับให้แก่ผู้บริจาคและประกาศยอดรายรับ-รายจ่าย** ตามมาตรา 13 กำหนดไว้ว่าในการรับเงินหรือทรัพย์สินที่เรียไรได้ ต้องออกใบรับให้แก่ผู้บริจาคกับมีต้นขั้วใบรับไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้จัดให้มีการเรียไรประกาศยอดรับและจ่ายเงินและทรัพย์สิน ให้ประชาชนทราบเป็นครั้งคราวตามสมควร และเมื่อได้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินนั้น หมุดไปแล้ว ให้ประกาศยอดบัญชีอีกครั้งหนึ่ง

3) ต้องใช้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินตามวัตถุประสงค์ ตามมาตรา 14 กำหนดห้ามมิให้จ่ายเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการเรียไรมานั้นในกิจการอย่างอื่นหรือนอกวัตถุประสงค์ที่แสดงไว้ในการเรียไรร เว้นแต่จะจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายตามสมควรในการเรียไรรนั้น

4) ผู้ทำการเรียไรรต้องไม่บังคับผู้ถูกเรียไรร ตามมาตรา 16 กำหนดให้ผู้ทำการเรียไรรจะต้องไม่ใช่ถ้อยคำหรือวิธีการใดๆ ในลักษณะบังคับไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อมให้ผู้ถูกเรียไรรเกิดความหวาดหวั่นหรือเกรงกลัวในการบริจาค

บทกำหนดโทษ

บทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไรร พุทธศักราช 2487 มีทั้งหมดสี่มาตรา ได้แก่ มาตรา 17¹⁹ มาตรา 18²⁰ มาตรา 19²¹ และมาตรา 20²² ซึ่งเป็นโทษทางอาญากล่าวคือ มีโทษปรับตั้งแต่ 200 บาท ถึง 1,000 บาท หรือจำคุกตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ

พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาต

ตามมาตรา 21²³ วรรคหนึ่ง กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้และยังมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงปัจจุบัน คือ “กฎกระทรวงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการขออนุญาตจัดให้มีการเรียไรรและทำการเรียไรร พ.ศ. 2548” เหตุผลและความจำเป็นเนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ให้โอนภารกิจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติควบคุมการ

¹⁹ มาตรา 17 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 5 มาตรา 6 วรรคแรก มาตรา 8 วรรคแรก มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 200 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ”

²⁰ มาตรา 18 “ผู้ใดทำผิดเงื่อนไขในการอนุญาต ซึ่งคณะกรรมการควบคุมการเรียไรรกำหนดตามมาตรา 9 หรือพนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดมาตรา 10 หรือฝ่าฝืนมาตรา 12 ฝ่าฝืน มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100 บาท”

²¹ มาตรา 19 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 วรรคแรก มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 500 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ”

²² มาตรา 20 “ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 16 มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 1,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งปรับทั้งจำ”

²³ มาตรา 21 “ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจออกกฎกระทรวงแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และกิจการอย่างอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้”

เรียไร พุทธศักราช 2487 ไปให้กระทรวงมหาดไทยรับผิดชอบแทน ดังนั้น จึงมีการปรับปรุงการ แต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และหลักเกณฑ์วิธีการในการขออนุญาตจัดให้มีการเรียไรและทำการ เรียไรให้สอดคล้องกับภารกิจที่เปลี่ยนแปลงไปในเรื่องการกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามพื้นที่การปกครอง กล่าวคือในกรุงเทพมหานคร กำหนดให้อธิบดีกรมการปกครอง เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนในต่างจังหวัด กำหนดให้นายอำเภอหรือปลัดอำเภอเป็นพนักงาน เจ้าหน้าที่ ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าว กำหนดพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตตามพื้นที่การปกครอง ผู้จะ ขออนุญาตดำเนินการเรียไรจะต้องเดินทางไปยังเขตท้องที่การปกครองดังกล่าว

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการขอรับบริจาคของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (The United Arab Emirates: UAE)

สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์เป็นสหพันธรัฐ (Federation) ประกอบด้วย 7 รัฐ ได้แก่ อาบูดาบี (Abu Dhabi) ดูไบ (Dubai) ชาร์จาห์ (Sharjah) อัจมาน (Ajman) ราสอัลไคมาห์ (Ras al-Khaimah) ฟุไจราห์ (Fujairah) และอุมม์ อัล ไควเวน (Umm al-Qaiwain) ซึ่งแต่ละรัฐมีระบบการ ปกครองท้องถิ่นของตนเอง มีกรุงอาบูดาบีเป็นเมืองหลวง โดยมีรัฐบาลกลาง (Federal Government) ดูแลนโยบายและกิจการที่สำคัญของประเทศ มีสภาสูงสุด (Federal Supreme Council) ประกอบด้วยเจ้าผู้ครองรัฐทั้ง 7 รัฐ เป็นผู้กำหนดทิศทางของนโยบายตรากฎหมายและ เป็นผู้เลือกประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีจากสมาชิกสภา²⁴

การควบคุมการรับบริจาคหรือการเรียไรของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (United Arab Emirates : UAE) มีกฎหมายหลายฉบับและควบคุมอย่างเข้มงวด ตั้งแต่ในปี ค.ศ. 2008 กฎหมาย ของรัฐบาลกลางได้กำหนดให้มีการเรียกเงินคืนจากการบริจาคใดๆ ที่ไม่ได้รับอนุญาตจากกระทรวง กิจการสังคม จากนั้นกฎหมายของรัฐบาลกลางในปี ค.ศ. 2014 มีบทกำหนดในการควบคุมเงิน บริจาคที่นำไปใช้สำหรับการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้าย ต่อมาในปี ค.ศ. 2015 รัฐบาล ของดูไบได้ออกกฎหมายพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ (9) ปี 2015 ว่าด้วยการควบคุมการบริจาคเงินใน เอมิเรตแห่งดูไบ (Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai) ห้ามมิให้มีการบริจาคเพื่อการกุศลที่ไม่มีใบอนุญาตใช้บังคับในดูไบ และล่าสุด

²⁴ กองตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา, “สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์,” กระทรวงการ ต่างประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566,

<https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc1b15e39c3060009fb1?cate=5d5bccb4e15e39c3060006870>

สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ออกกฎหมายใหม่ที่เรียกว่ากฎหมายของรัฐบาลกลาง ฉบับที่ 3 ปี 2021 ว่าด้วยระเบียบการบริจาค (Federal Law No. 3 of 2021 Concerning the Regulation of Fundraising Activities) เป็นกฎหมายควบคุมการบริจาคของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมกิจกรรมการระดมทุนและการบริจาคและควบคุมการทำงานขององค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรเพื่อการกุศลในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และเหตุผลอีกประการของการตรากฎหมายนี้คือ เพื่อปกป้องผู้ระดมทุนและปกป้องเงินทุนของผู้บริจาคจากความเสี่ยงของการแสวงหาผลประโยชน์ในการจัดหาเงินทุนให้กับการก่อการร้ายและองค์กรที่ผิดกฎหมาย²⁵ กำหนดให้ประชาชนทุกคนในสังคมต้องปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการต่อต้านการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่ผู้ก่อการร้ายในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เพื่อสร้างความมั่นคง ความปลอดภัย และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม โดยมีผลบังคับใช้กับสมาคมหรือองค์กรที่ต้องการรวบรวมหรือบริจาคเงินในประเทศ เขตพัฒนาพิเศษ และในเขตปลอดอากร สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บทนิยาม

การบริจาค (Donations) หมายความว่า การมอบทรัพย์สินให้ผู้อื่นโดยสมัครใจ เพื่อวัตถุประสงค์เป็นการกุศล ความเมตตา ความช่วยเหลือ หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้งชะกาดและการให้ทาน²⁶

เงื่อนไขของการขอรับบริจาค

ในเมืองดูไบ การขอรับบริจาคสามารถจัดให้มีจัดให้มีหรือทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรมกิจการอิสลามและกิจกรรมการกุศล (The Islamic Affairs and Charitable Activities Department : IACAD) เป็นไปตามมาตรา 3 (a) Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai กำหนดไว้ว่า “ห้ามเรียกรับเงินบริจาคไม่ว่าจะกระทำโดยประกาศผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ ทางเสียง ทางภาพ หรือรูปแบบอื่นใด

²⁵ Charity and humanitarian work, “Donating and raising funds,” The United Arab Emirates' Government portal, accessed April 10, 2023, <https://u.ae/en/information-and-services/charity-and-humanitarian-work/ways-of-doing-charity-in-the-uae/donating-and-raising-funds>

²⁶ Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai. Article (1)

ของการสื่อสารและสื่ออื่นใดโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรมกิจการอิสลามและ
กิจกรรมสาธารณกุศล (IACAD) เสียก่อน”

แต่ข้อห้ามดังกล่าวจะไม่นำไปใช้กับการระดมเงินบริจาค ที่จัดให้มีขึ้นโดยประธานาธิบดี
แห่ง สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, รองประธานาธิบดีแห่งสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์, สมาชิกสภาสูงสุดแห่ง
สหพันธรัฐ, มกุฎราชกุมาร และรองผู้ปกครองแห่งสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ รวมถึงการระดมทุนของ
องค์กรรัฐบาลใด ๆ ที่มีเงื่อนไขเพื่อประโยชน์สาธารณะ²⁷

ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ องค์กรหรือนิติบุคคลสามารถระดมทุนได้ก็ต่อเมื่อได้รับ
ใบอนุญาตการระดมทุนจากหน่วยงานที่มีอำนาจ ภายใต้ Federal Law No. 3 of 2021
Concerning the Regulation of Fundraising Activities ตามมาตรา 6 (1) บุคคลธรรมดาไม่ได้
รับอนุญาตให้รวบรวมเงินบริจาคหรือดำเนินกิจกรรมหาทุนใดๆ ส่วนนิติบุคคลต้องได้รับอนุญาต
จากหน่วยงานที่มีอำนาจให้รวบรวมเงินบริจาค และต้องดำเนินการระดมทุนผ่านองค์กรการกุศลที่
ได้รับใบอนุญาตแห่งใดแห่งหนึ่งในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ กิจกรรมการระดมทุนจะจำกัดเฉพาะบาง
หน่วยงานเท่านั้น

นิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงาน สามารถดำเนินกิจกรรมรวบรวมเงินบริจาค
ภายใต้มาตรา 6 (2) และนอกจากนี้ องค์กรการกุศลที่ได้รับอนุมัติจากรัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐบาล
กลางและท้องถิ่น อาจรวบรวม รับและบริจาคเงินได้ หากมีกฎหมาย มติ หรือกฤษฎีกาประกาศให้
หน่วยงานเหล่านี้สามารถดำเนินกิจกรรมระดมทุนได้

วิธีการทำการกุศล

บุคคลธรรมดาสามารถทำการกุศลในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ได้โดยการจัดตั้งองค์กร
บริจาคเพื่อการกุศลและระดมทุน เป็นอาสาสมัคร จ่ายชะกาต และสนับสนุนบุคคล โดยการจัดตั้ง
องค์กรการกุศล แยกได้ 2 กรณี คือ สำหรับชาวสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ที่ต้องการจัดตั้งองค์กรการ
กุศลในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ สามารถสมัครทางออนไลน์กับกระทรวงการพัฒนาชุมชน ส่วน
ชาวต่างชาติจะต้องส่งใบสมัครไปยังกระทรวงการพัฒนาชุมชน โดยผ่านสถานทูตหรือสถานกงสุล

²⁷ Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai). Article (3)

ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งกระทรวงฯ จะพิจารณาใบสมัครและส่งต่อไปยังคณะรัฐมนตรี ผู้มีอำนาจอนุญาตการจดทะเบียนองค์กรต่อไป

สมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรใดๆ ที่ต้องการระดมเงินบริจาคประเภทใดก็ตาม ในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ จะต้องได้รับใบอนุญาตจากกระทรวงการพัฒนาชุมชนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจในแต่ละสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ก่อน และการระดมทุนต้องทำผ่านองค์กรการกุศลหรือองค์กรด้านมนุษยธรรมที่ได้รับใบอนุญาตในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ นอกจากนี้ ผู้สมัครจะต้องได้รับการอนุมัติจากองค์กรการกุศลที่เกี่ยวข้องระบุวัตถุประสงค์ของการระดมทุน รายชื่อและแสดงบัตรประจำตัวผู้รับผิดชอบดำเนินการ กล่าวถึงผู้รับผลประโยชน์ และแสดงรายชื่อสถานที่ที่จะดำเนินการระดมทุน

ในเมืองดูไบ องค์กรการกุศลที่ต้องการระดมเงินบริจาคจะต้องขออนุญาตต่อ IACAD ก่อน ตามมาตรา 5 Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai กำหนดระบุว่า “การขอใบอนุญาตในการบริจาคเงินจะต้องส่งไปยัง IACAD โดยต้องมีข้อมูลและเอกสารที่ตามแบบฟอร์มที่ IACAD กำหนด IACAD จะพิจารณาใบสมัครและออกคำสั่งภายใน 15 วันนับจากวันที่ส่งใบสมัคร หากไม่ได้รับคำสั่งถือว่าคำขอนั้นถูกปฏิเสธ”²⁸

หน่วยงานผู้กำกับดูแล

หน่วยงานรัฐบาลที่รับผิดชอบงานสังคม งานการกุศล และงานด้านมนุษยธรรมภายในและภายนอกสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ มีหลายหน่วยงาน เช่น กระทรวงการพัฒนาชุมชน กระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ กองทุนชะกาต หน่วยงานบริหารจัดการเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติแห่งชาติ กรมกิจการอิสลามและกิจการมสธารณกุศล และสำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น

หน่วยงานผู้กำกับดูแลสมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ คือ กระทรวงการพัฒนาชุมชน และหน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและ

²⁸ Ashish Mehta, “UAE Law: Up to Dh300,000 Fine for Raising Charity Funds Without a Permit,” Khaleej Times, accessed January 15, 2023, <https://www.khaleejtimes.com/legal/uae-law-up-to-dh300000-fine-for-raising-charity-funds-without-a-permit>

ควบคุมสมาคมและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไรผ่านการดำเนินการตรวจเยี่ยมภาคสนาม เพื่อให้มั่นใจถึงการดำเนินการว่าไม่แสวงหาผลกำไร

ส่วนในเมืองดูไบ หน่วยงานที่มีอำนาจให้การรับรองและออกใบอนุญาตกับองค์กรการกุศลหรือองค์กรพัฒนาเอกชนหรือองค์กรด้านมนุษยธรรมอื่น ๆ คือ กระทรวงการพัฒนาชุมชนและกรมกิจการอิสลามและกิจกรรมสาธารณกุศล (IACAD)

อำนาจและหน้าที่ของ IACAD

- 1) สนับสนุน และส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนบริจาค
- 2) พิจารณาคำขออนุญาตระดมทุนหรือรับบริจาค
- 3) อนุญาตและดำเนินการตามขั้นตอนที่จำเป็น
- 4) กำกับดูแลและควบคุมโครงการระดมทุนในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์
- 5) ตรวจสอบเงินที่ได้รับหลังจากได้รับคำขอใบอนุญาต

การรวบรวมหรือรับเงินบริจาคนอกสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (มาตรา 13)

(1) ผู้ได้รับอนุญาตและหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจะต้องไม่รวบรวมหรือรับบริจาคหรือรับของขวัญ เจตจำนงหรือความช่วยเหลือจากบุคคลหรือหน่วยงานใดๆ จากภายนอกสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เว้นแต่จะเป็นไปตามการควบคุมและขั้นตอนที่กำหนดโดยกฎข้อบังคับของกฎหมาย

(2) ผู้ได้รับอนุญาตและหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตจะต้องจัดทำรายงานโดยละเอียดเกี่ยวกับการบริจาค ของขวัญ เจตจำนง หรือความช่วยเหลือที่รวบรวมหรือได้รับจากภายนอกสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ตามการควบคุมและขั้นตอนที่กำหนดโดยกฎข้อบังคับของกฎหมาย

ภาระหน้าที่ขององค์กรการกุศล (มาตรา 24)

กฎหมายได้กำหนดมาตรการการปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด สำหรับองค์กรการกุศลที่จดทะเบียนทั้งหมดในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ซึ่งรวมถึง (1) กำหนดและเงื่อนไขการอนุญาต (2) จัดเก็บบันทึกข้อมูลการลงทะเบียนการบริจาคที่ได้รับการอนุญาต ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นประจำ (3) การส่งรายงานเป็นระยะเกี่ยวกับการดำเนินการระดมทุนไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจ (4) การส่ง

มอบรายได้จากการระดมทุนให้กับหน่วยงานที่ได้รับอนุญาตไม่เกิน 30 วันนับจากวันที่ใบอนุญาตหมดอายุ และ (5) ข้อมูลพื้นฐานอื่นใดที่กำหนดไว้ในระเบียบบริหารของกฎหมายนี้

บทลงโทษสำหรับการขอรับบริจาคที่ไม่ได้รับอนุญาต

การขอรับบริจาคโดยบุคคลธรรมดาหรือองค์กรที่ไม่ได้รับอนุญาตมีโทษจำคุกและปรับสถานหนัก โดยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

1) การกระทำใดๆ ของบุคคลธรรมดาที่จะรวบรวมเงินบริจาคเพื่อช่วยเหลือกรณีด้านมนุษยธรรมด้วยวิธีการโฆษณาใด ๆ ไม่ว่าจะผ่านโซเชียลมีเดียหรือเว็บไซต์ เป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐบาลกลางฉบับที่ 3 ของปี 2021 เกี่ยวกับกฎระเบียบของกิจกรรมการระดมทุน (Federal Law No. 3 of 2021 Concerning the Regulation of Fundraising Activities) ซึ่งกำหนดว่า “ห้ามไม่ให้บุคคลธรรมดาเป็นเจ้าภาพ จัดการ หรือดำเนินกิจกรรมการระดมทุนใดๆ อันมีวัตถุประสงค์ในการรวบรวมหรือรับเงินทุนจากสาธารณะไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หากผู้ใดฝ่าฝืนจะต้องระวางโทษจำคุกและปรับไม่น้อยกว่า 150,000 ดอลลาร์สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (AED)²⁹ แต่ไม่เกิน 300,000 AED หรือปรับโทษ 1 ใน 2 โดยไม่กระทบกระเทือนต่อบทลงโทษที่รุนแรงกว่าที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น และให้ศาลสั่งรับเงินบริจาค”³⁰

มาตรา 36 (1) การรวบรวมเงินบริจาคโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจะมีโทษจำคุกหรือปรับสูงสุด 300,000 AED หรือทั้งจำทั้งปรับ และการลงโทษในลักษณะเดียวกันนี้ยังมีผลบังคับใช้หากเงินบริจาคถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการขอรับบริจาค และ (2) กำหนดค่าปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 500,000 AED สำหรับบุคคลใดๆ ที่หาผลประโยชน์หรือยกยอกเงินบริจาค ในการบังคับใช้กฎหมายกำกับดูแลใหม่ที่เสนอจะใช้กับหน่วยงานใด ๆ ที่ประสงค์จะรวบรวมหรือบริจาคเงินในรัฐ รวมถึงเขตปลอดภาษี

²⁹ 1 ดอลลาร์สหรัฐ (AED) เท่ากับ 8.9916 บาท. ธนาคารแห่งประเทศไทย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ประจำวันที่ 27 มกราคม 2566, <https://www.bot.or.th/Thai/Segmentation/Business/Pages/ExchangeRate.aspx>

³⁰ Amjad Saleh and Hatem Mohamed, “Fundraising by Natural Persons Punishable by Imprisonment, AED300,000 Maximum Fine: Ministry of Community Development,” Emirates News Agency, accessed January 15, 2023, <http://wam.ae/en/details/1395302988094>

2) มาตรา 10 Decree No. (9) of 2015 Regulating the Raising of Donations in the Emirate of Dubai กฎหมายการระดมทุนของดูไบกำหนดบทลงโทษต่อบุคคลที่รวบรวมเงินบริจาคอย่างผิดกฎหมาย โดยลงโทษการจำคุกไม่น้อยกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า 5,000 AED แต่ไม่เกิน 100,000 AED หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลจะสั่งให้ริบเงินบริจาคที่ได้มาจากการฝ่าฝืนบทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกานี้หรือให้เงินบริจาคตามมติที่ IACAD กำหนดวิธีการจัดการเงินบริจาคและหน่วยงานที่จะโอนอันมีวัตถุประสงค์อื่น

ในกรณีที่มีการละเมิดกฎหมายนี้ IACAD อาจออกคำสั่งผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้ได้ดังนี้ 1) ออกคำเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรถึงผู้ฝ่าฝืนไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก 2) สั่งให้ผู้ละเมิดชดใช้เงินสองเท่าของจำนวนเงินที่บริจาค 3) สั่งปิดสถานที่ระดมทุนเป็นระยะเวลาสูงสุดหนึ่งปี นอกจากนี้ IACAD ยังสามารถระงับหรือปิดบัญชีธนาคารที่เปิดรับบริจาคและโอนเงินบริจาคทั้งหมดไปยัง IACAD

3) กฎหมายการต่อสู้กับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีสารสนเทศในสหรัฐอาหรับ เอมิเรตส์ หรือกฎหมายอาชญากรรมไซเบอร์ฉบับใหม่ (Federal Decree Law No. 34 of 2021) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มกราคม พ.ศ. 2565 นำมาใช้แทนกฎหมายของรัฐบาลกลางฉบับเก่า (Federal Law No. 5 of 2012 on Combatting Cybercrimes) โดยมีบทลงโทษของรวบรวมเงินบริจาคโดยไม่มีใบอนุญาตใน มาตรา 27 กำหนดไว้ว่า “ห้ามมิให้บุคคลใดสร้างหรือดำเนินการเว็บไซต์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อระดมเงินบริจาคโดยไม่ได้รับใบอนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจ ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกและปรับไม่น้อยกว่า 100,000 AED แต่ไม่เกิน 500,000 AED หรือทั้งจำทั้งปรับ” และในการจัดการเว็บไซต์ และวิธีการทางไอทีหรืออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ เพื่อส่งเสริมการรวบรวมเงินบริจาคโดยไม่ได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เผยแพร่ออกอากาศ หรือส่งเสริมเนื้อหาหรือโฆษณาใดๆ อาจถูกปรับและถูกจำคุกได้ ตามมาตรา 46 กำหนดไว้ว่า “การสนับสนุนหรือส่งเสริมการระดมทุนโดยไม่มีใบอนุญาต หากพบว่ามีความผิด ผู้ฝ่าฝืนระวางโทษจำคุกและปรับไม่น้อยกว่า 200,000 AED แต่ไม่เกิน 500,000 AED หรือทั้งจำทั้งปรับ”

ดังนั้น สิ่งสำคัญก่อนบริจาคในสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ คือ ต้องตรวจสอบว่าองค์กรการกุศลได้รับใบอนุญาตจาก IACAD หรือ International Humanitarian City (IHC) และมีหมายเลขใบอนุญาต

หรือไม่³¹ รวมถึงพอร์ทัลการกุศลอย่างเป็นทางการของรัฐบาลสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ (The Emirates Charity Portal) ที่เผยแพร่รายชื่อองค์กรการกุศลที่จดทะเบียนบนเว็บไซต์ ผู้บริจาคสามารถบริจาคให้กับองค์กรการกุศลที่ลงทะเบียนหลายแห่งผ่าน “แคตตาล็อกการบริจาค” (Donations Catalog) และสามารถการบริจาคเงินแบบเฉพาะเจาะจงได้ เช่น ซื้อพัดลมให้ครอบครัวยากจนในไนเจอร์ในราคา 130 ADE³²

4. ข้อพิจารณา: เปรียบเทียบกฎหมายกฎหมายไทยกับสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์

4.1 บทนิยาม

เมื่อวิเคราะห์ปัญหาของบทนิยาม ตามมาตรา 4 พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไรพุทธศักราช 2487 กล่าวคือ บทนิยามคำว่า “เรียไร” นั้น ยังไม่ได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความไว้อย่างชัดเจน ซึ่งอาจจะนำไปสู่ปัญหาในทางปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่และการตีความกฎหมายว่าการกระทำในลักษณะใดที่จะเข้าลักษณะการเรียไรตามกฎหมายดังกล่าว และจะต้องมีการขออนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจากในปัจจุบันการเรียไรมีการพัฒนารูปแบบโดยวิธีที่ทันสมัยและใช้เครื่องมือเทคโนโลยีเป็นสื่อกลางกระจายข้อมูลข่าวสาร เพื่อเผยแพร่ข้อมูลขอรับบริจาคเงินในลักษณะการขอความช่วยเหลือหรือเชิญชวนในลักษณะร่วมให้ทำบุญ ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ กรณีตัวอย่าง เช่น กรณีโพสต์เชิญชวนร่วมทำบุญช่วยจ่ายค่าไฟฟ้าให้วัด หรือโพสต์ขายสินค้าอื่นๆ ซึ่งสินค้าจะมีราคาสูงกว่าท้องตลาดทั่วไป โดยอ้างว่าเพื่อนำเงินไปใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลบุตรพิการ เป็นต้น กรณีเหล่านี้จะถือว่าเป็นการเรียไรหรือไม่ ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบทนิยามของการเรียไรแห่งพระราชบัญญัตินี้ ไม่ได้กำหนดคำจำกัดความไว้อย่างชัดเจนหรือไม่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว และมีรูปแบบที่หลากหลาย

³¹ Nada El Sawy, “How to give to charity legally in the UAE,” *The National News*, April 06, 2020, accessed February 10, 2023, <https://www.thenationalnews.com/business/money/how-to-give-to-charity-legally-in-the-uae-1.860945>

³² *Ibid*

ในสหรัฐอเมริกาหรับอเมริกาแห่งดูไบ ตามพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ (9) ปี 2015 ว่าด้วยการควบคุมการบริจาคเงิน ได้กำหนดบทนิยาม “การบริจาค” หมายความว่า การมอบทรัพย์สินให้ผู้อื่นโดยสมัครใจ เพื่อวัตถุประสงค์เป็นการกุศล ความเมตตาความช่วยเหลือ หรือความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รวมทั้งชะกาด และการให้ทาน จะเห็นได้ว่าคำจำกัดความของ “การบริจาค” ภายใต้งกฎหมายดังกล่าว มีความหมายอย่างกว้างและครอบคลุมถึงการดำเนินการรวบรวมการระดมทุนหรือขอรับบริจาคของภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะกระทำโดยนิติบุคคลหรือองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร หรือร่วมกับสมาคมการกุศล IACAD ที่จดทะเบียนแล้ว ส่วนการขอรับบริจาคส่วนตัวตามกฎหมายใหม่ ยังไม่มีข้อกำหนด จึงไม่จำเป็นต้องขออนุญาต トラบใดที่ไม่เป็นการเรียกร้องขอรับบริจาคจากสาธารณะ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแล้วจะเห็นว่าในสหรัฐอเมริกาหรับอเมริกากำหนดจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ของการบริจาคเพียงเพื่อการกุศล ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แต่กฎหมายไทยกำหนดวัตถุประสงค์ของรวบรวมทรัพย์สินที่ได้มาเพื่อนำไปใช้ในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งกำหนดไว้กว้างมากๆ

4.2 วิธีของการเรียไร

ประเทศไทยได้กำหนดวิธีการเรียไรที่จะจัดให้มีหรือทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ในบทบัญญัติมาตรา 8 ซึ่งไม่ได้หมายความรวมถึงการเรียไรโดยใช้วิธีเผยแพร่ทางสื่อสังคมออนไลน์ที่มีอยู่อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน เพราะบทกฎหมายกำหนดใช้บังคับไว้เพียงวิธีการเรียไรในถนนหลวงหรือในที่สาธารณะ วิธีโฆษณาด้วยสิ่งพิมพ์ ด้วยวิทยุกระจายเสียง หรือด้วยเครื่องเปล่งเสียง ยกเว้นการเรียไรซึ่งอ้างว่าเพื่อประโยชน์แก่ราชการ เทศบาลหรือสาธารณประโยชน์ที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับยกเว้นตามมาตรา 6 หรือการเรียไรเพื่อการกุศล สงเคราะห์ในโอกาสที่บุคคลมาชุมนุมประกอบกิจกรรมศาสนกิจ หรือขายสิ่งของในงานออกร้านซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกร้าน หรือในที่ประชุมเฉพาะแห่งอันได้จัดให้ขึ้นโดยชอบด้วยกฎหมายที่ผู้จัดให้มีการประชุมเป็นผู้จัดให้มีขึ้น

ส่วนในสหรัฐอเมริกาหรับอเมริกา กำหนดห้ามไม่ให้บุคคลธรรมดารวบรวมเงินบริจาคหรือดำเนินกิจกรรมหาทุนใดๆ ส่วนนิติบุคคลจะต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่มีอำนาจ และต้องดำเนินการระดมทุนหรือขอรับบริจาคผ่านองค์กรการกุศลที่ได้รับใบอนุญาตในสหรัฐอเมริกาหรับอเมริกา อีกทั้งจำกัดกิจกรรมการระดมทุนเฉพาะบางหน่วยงานเท่านั้น และในดูไบ การขอรับบริจาคที่กระทำโดยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เสียง ภาพ หรือรูปแบบอื่นใดของการสื่อสารและสื่อใดๆ สามารถจัด

ให้หรือทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับการอนุมัติเป็นลายลักษณ์อักษรจากกรมกิจการอิสลามและกิจการกรมการกุศล (IACAD) ยกเว้นการระดมเงินบริจาค ที่จัดให้มีขึ้นโดยผู้ปกครองแห่งสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกา รวมถึงการระดมทุนขององค์กรรัฐบาลใด ๆ ที่มีเงื่อนไขเพื่อประโยชน์สาธารณะ

4.3 การควบคุมกำกับดูแลของภาครัฐ

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัญหาการควบคุมกำกับดูแลของการขอรับบริจาคในประเทศไทย พบว่าเป็นภารกิจของกระทรวงมหาดไทยที่ต้องรับผิดชอบ โดยกำหนดให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการควบคุมการเรียกรับและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 9 และมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเรียกรับ พุทธศักราช 2487 ซึ่งได้ให้อำนาจไว้เพียงแต่การสั่งอนุญาตหรือสั่งไม่อนุญาต และการกำหนดเงื่อนไขของการทำการเรียกรับเท่านั้น กล่าวคือ ไม่ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการกำกับดูแล ติดตาม เพื่อให้การขอรับบริจาค่นั้นเป็นไปในช่องทางที่ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ หรืออำนาจการสอดส่องตรวจสอบกิจกรรมเหล่านั้น

เนื่องจากสหรัฐอเมริกาไม่อนุญาตให้บุคคลธรรมดาเป็นผู้ทำการขอรับบริจาคเอง แต่สามารถสมัครเป็นอาสาสมัครขององค์กรการกุศล หรือสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการระดมทุนเพื่อสังคมได้ การควบคุมกำกับดูแลของการขอรับบริจาคจึงควบคุมได้ง่ายและมีการกระจายอำนาจในการควบคุมดูแลให้หลายหน่วยงานของรัฐบาลโดยแยกตามประเภทของงาน กล่าวคือ งานสังคมงานการกุศล และงานด้านมนุษยธรรมภายในและภายนอก เช่น กระทรวงการพัฒนาชุมชน กระทรวงการต่างประเทศและความร่วมมือระหว่างประเทศ กองทุนชะกาต หน่วยงานบริหารจัดการเหตุฉุกเฉินและภัยพิบัติแห่งชาติ หน่วยงานทั่วไปของกิจการอิสลามและการบริจาค กรมกิจการอิสลามและกิจการมสาธารณกุศล และสำนักงานพัฒนาชุมชน เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานผู้กำกับดูแลสมาคมหรือองค์กรที่ไม่แสวงหากำไรในสหรัฐอเมริกาหรืออเมริกา ยังครอบคลุมไปถึงหน่วยงานของท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลและควบคุมสมาคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไรผ่านการดำเนินการตรวจเยี่ยมภาคสนาม เพื่อให้มั่นใจถึงการดำเนินการว่าไม่แสวงหาผลกำไร ส่วนในเมืองดูไบ หน่วยงานที่มีอำนาจ คือ กระทรวงการพัฒนาชุมชนและกรมกิจการอิสลามและกิจการมสาธารณกุศล (IACAD) โดยอำนาจและหน้าที่ของ IACAD นอกจากจะพิจารณาคำขออนุญาตระดมทุนหรือรับบริจาค แล้วยังมีหน้าที่การสนับสนุน และส่งเสริมให้ประชาชนบริจาค กำกับดูแลและควบคุมโครงการระดมทุนหรือขอรับบริจาคในอเมริกา และที่สำคัญ คือ ตรวจสอบเงินที่ได้รับหลังจากได้รับคำขอใบอนุญาต

4.4 บทลงโทษ

บทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ได้แก่ มาตรา 17, มาตรา 18, มาตรา 19 และมาตรา 20 ซึ่งทั้งสี่มาตราดังกล่าว เป็นโทษทางอาญาอย่างเดียว และเป็นโทษที่มีอัตราโทษสถานเบา กล่าวคือ มีโทษปรับตั้งแต่ 200 บาท ถึง 1,000 บาท หรือจำคุกตั้งแต่ 1 เดือน ถึง 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ อาจทำให้มีฉาอาชีพขาดความเกรงกลัวต่อบทกฎหมายหรืออาจเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้จากการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายมีมากกว่าโทษที่จะได้รับตามกฎหมาย เช่น การเรียไรตามมาตรา 8 วรรคแรกโดยไม่ได้ขออนุญาตพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ แต่ยอดการเรียไรได้เงิน 1 ล้าน มีความผิดต้องระวางโทษเพียงปรับไม่เกิน 200 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน หรือทั้งปรับทั้งจำ ซึ่งบทกฎหมายดังกล่าวไม่ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการจัดการเงินบริจาคที่ผู้กระทำความผิดรวบรวมไว้ได้ว่าจะต้องจัดการอย่างไร

ในสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์ มีบทลงโทษเกี่ยวกับการขอรับบริจาคหรือการระดมทุนเงินบริจาค ทั้งโทษทางอาญา และทางปกครอง สำหรับโทษทางอาญา การขอรับบริจาคที่ไม่ได้รับอนุญาต โดยบุคคลธรรมดาหรือองค์กรที่ไม่ได้รับอนุญาตมีโทษจำคุกและปรับสถานหนัก ต้องระวางโทษจำคุกและปรับไม่น้อยกว่า 150,000 AED แต่ไม่เกิน 300,000 AED หรือรับโทษ 1 ใน 2 ทั้งนี้ไม่เป็นการกระทบกระเทือนต่อบทลงโทษที่รุนแรงกว่าที่กำหนดโดยกฎหมายอื่น และให้ศาลสั่งริบเงินบริจาค และถ้าหากเงินบริจาคถูกนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการขอรับบริจาค ระวางโทษปรับตั้งแต่ 200,000 ถึง 500,000 AED ส่วนกฎหมายการระดมทุนเงินบริจาคของเมืองดูไบกำหนดบทลงโทษต่อบุคคลที่รวบรวมเงินบริจาคอย่างผิดกฎหมาย โดยลงโทษการจำคุกไม่น้อยกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่น้อยกว่า 5,000 AED แต่ไม่เกิน 100,000 AED หรือทั้งจำทั้งปรับ และศาลยังมีอำนาจสั่งริบเงินบริจาคที่ได้มาจากการฝ่าฝืนบทกฎหมาย หรือให้เงินบริจาคตามมติที่ IACAD กำหนดวิธีการจัดการเงินบริจาคและหน่วยงานที่จะโอนอันมีวัตถุประสงค์อื่น

นอกจากนี้บุคคลใดที่บริจาคให้กับองค์กรการกุศลที่ไม่ได้จดทะเบียนหรือกลุ่มระดมทุนผ่านทางออนไลน์ อาจจะทำให้ตนเองเสี่ยงต่อการก่ออาชญากรรมทางไซเบอร์ ซึ่งอาจถูกลงโทษจำคุก 3 ปี หรือปรับสูงสุด 500,000 AED

สำหรับโทษทางปกครอง ให้อำนาจ IACAD สามารถออกคำสั่งผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวได้ดังนี้ 1) ออกคำเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรถึงผู้ฝ่าฝืนไม่ให้กระทำผิดซ้ำอีก 2) สั่งให้ผู้ละเมิด

ขาดใช้เงินสองเท่าของจำนวนเงินที่บริจาค 3) สั่งปิดสถานที่ระดมทุนเป็นระยะเวลาสูงสุดหนึ่งปี นอกจากนี้ IACAD ยังสามารถระงับหรือปิดบัญชีธนาคารที่เปิดรับบริจาคและโอนเงินบริจาคทั้งหมดไปยัง IACAD ได้อีกด้วย

5. สรุปและข้อเสนอแนะ

การสนับสนุนกิจกรรมที่ดีต่อสังคมและการเสียสละ บริจาคเงิน ทรัพย์สินและเวลาเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม เพราะพฤติกรรมการช่วยเหลือ การแบ่งปัน การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทำให้มนุษย์ทุกคนอยู่ร่วมกันบนโลกนี้ได้อย่างปกติสุข แต่ในบางครั้งกิจกรรมดังกล่าวอาจมีผลกระทบต่อความสงบของประชาชนโดยตรง และก่อให้เกิดความวุ่นวายเดือดร้อนรำคาญ รัฐจึงจำเป็นต้องมีกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือในการจำกัดและควบคุมวิธีการขอรับบริจาค เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยในสังคม ซึ่งในปัจจุบันการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์โดยบุคคลทั่วไป นิติบุคคล หรือสมาคม ซึ่งมีใช้หน่วยงานของรัฐ อยู่ภายใต้บทบัญญัติกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเพื่อควบคุมการขอรับบริจาคเงินผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และพิจารณาเชิงเปรียบเทียบกฎหมายไทย – สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์แล้วพบว่า เกิดปัญหาของการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 หลายประการ สรุปได้ดังนี้

ประการที่ 1 ปัญหาบทนิยาม คำว่า “การเรียไร” ควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริงในปัจจุบันที่มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว และมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่ออุดช่องว่างของกฎหมายดังกล่าว

ประการที่ 2 การกำหนดลักษณะวิธีของการเรียไร สำหรับขอรับบริจาคผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสะดวกและรวดเร็ว ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งผู้บริจาคเงินสามารถทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือมือถือได้อย่างรวดเร็ว ผู้ทำการขอรับบริจาคสามารถมีรายได้เป็นจำนวนมากเพียงใช้เวลาไม่นานนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่า ควรกำหนดให้การขอรับบริจาคที่กระทำโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ หรือรูปแบบของการสื่อสารอื่นใดก็ตาม สามารถจัดให้หรือทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับการอนุมัติจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ประการที่ 3 การควบคุมกำกับดูแลของภาครัฐ พระราชบัญญัติกำหนดให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้อนุญาตตามพื้นที่การปกครอง ส่วนผู้จะขออนุญาตดำเนินการเรียไจะต้องเดินทางไปยังเขตท้องที่การปกครองดังกล่าว ซึ่งเมื่อพิจารณาตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีแล้ว ย่อมไม่สอดคล้องกัน ควรกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบรับคำขออนุญาตทำการเรียไผ่านช่องทางออนไลน์ และการปรับปรุงหรือเพิ่มช่องทางการขออนุญาตทำการเรียไผ่านช่องทางออนไลน์ทางอินเทอร์เน็ตได้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนและสามารถควบคุมการเรียไได้มากขึ้น และตามที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า กรณีการขอรับบริจาคเงินของเอกชนนั้น บทบัญญัติของกฎหมายเปิดโอกาสให้บุคคลธรรมดาสามารถกระทำการขอรับบริจาคเพื่อนำเงินไปใช้กับวัตถุประสงค์ในทางกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งได้อย่างอิสระ ประกอบกับการขอรับบริจาคที่กระทำโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ยิ่งทำให้ยากต่อการควบคุมกำกับดูแล ฉะนั้น ควรกำหนดห้ามมิให้บุคคลธรรมดาเป็นผู้รวบรวมเงินบริจาคหรือดำเนินกิจกรรม หาทุนใดๆ ด้วยตนเองโดยตรง แต่ควรกระทำผ่านองค์กร นิติบุคคลหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อสังคมที่ได้รับใบอนุญาตให้ทำการรับบริจาคหรือกิจกรรมการกุศลหรือกิจกรรมช่วยเหลือสังคมด้านต่างๆ อีกทั้งกฎหมายควรบัญญัติให้อำนาจหน้าที่แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะกำหนดเงื่อนไข ในการกำกับดูแล ติดตาม และเพิ่มหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับงานสังคมสงเคราะห์ งานการกุศล และงานด้านมนุษยธรรม เป็นต้น โดยดำเนินการร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยเพื่อให้การขอรับบริจาคมานั้น เป็นไปในช่องทางที่ถูกต้อง ตามวัตถุประสงค์ เงื่อนไข และมีอำนาจการสอดส่องตรวจสอบกิจกรรมเหล่านั้น เพราะการติดตามบุคคลที่ดำเนินการบริจาคมมีความสำคัญมาก ถือว่าเป็นการปกป้องเงินของผู้บริจาค ให้ถูกนำไปใช้ตามเจตนารมณ์ของการบริจาค และปราศจากการทุจริต

ประการที่ 4 บทกำหนดโทษของพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไ พุทธศักราช 2487 ทั้งสี่มาตรา เป็นโทษทางอาญาอย่างเดียว และเป็นโทษที่มีอัตราโทษสถานเบา อาจทำให้มีจฉาชีพขาดความเกรงกลัวต่อบทกฎหมายหรืออาจเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะได้จากการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายมีมากกว่าโทษที่จะได้รับตามกฎหมาย ดังนั้น จึงเห็นว่าควรมีการปรับปรุงต่อบทกฎหมายกำหนดโทษให้มีโทษสถานหนักขึ้นในทำนองอย่างสหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์เพื่อเป็นการป้องกันมิให้เกิดการขอรับบริจาคหรือทำการเรียไที่มีในลักษณะหลอกลวงประชาชนหรือการไม่ได้รับอนุญาต พยายามหลีกเลี่ยงกฎหมาย โดยไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขวัตถุประสงค์ อีกทั้งการให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่พิจารณาทางปกครอง กำหนดเงื่อนไขทั้งก่อนและหลังการดำเนินการขอรับบริจาค พร้อมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการจัดการเงินบริจาคหากกระทำผิดวัตถุประสงค์ของการขอรับบริจาค

ดังนั้น การขอรับบริจาคผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีความสะดวกและรวดเร็ว ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงได้ง่าย อีกทั้งผู้บริจาคสามารถทำการบริจาคเงินได้โดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ หรือมือถือได้อย่างรวดเร็ว ผู้ทำการขอรับบริจาคจึงสามารถมีรายได้จากการรับบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก ควรมีการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487 ทั้งในเรื่อง บทนิยาม วิธีการเรียไร การควบคุมดูแลของภาครัฐ และบทลงโทษ เพื่อให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาวะการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในด้านของเทคโนโลยีและสารสนเทศ ตลอดจนสามารถควบคุมจัดการเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการขอรับบริจาค ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการขอรับบริจาคให้มีความโปร่งใสและประชาชนสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

References

- “ทนายความ แจงแล้ว “เพจหามะเร็ง” ยอดบริจาคเฉลี่ยปีละ 10 ล้านบาท 4 ปี ยอดเงิน 33 ล้าน.”
ข่าวช่อง 7HD ร้อนออนไลน์, 6 มิถุนายน 2565. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2565,
<https://news.ch7.com/detail/574320>
- “ทนายตั้ง ชี้ “ฉอน” รับบริจาคออนไลน์ไม่เข้าข่ายผิด พ.ร.บ.ควบคุมการเรียไ้ร.” ข่าวช่อง 8,
30 มิถุนายน 2563. สืบค้นเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2564,
https://www.thaich8.com/news_detail/89719
- “ผ่าคดี “แม่ปู้ก” วางยาลูกหวังเงินบริจาค ลงมือโหดในโรงพยาบาล ตร.เลือก-ตรวจสภาพจิต.” *ข่าวมติ
ชนสุดสัปดาห์*, ฉบับวันที่ 29 พฤษภาคม - 4 มิถุนายน 2563, 30 มิถุนายน 2563. สืบค้นเมื่อ
วันที่ 30 กรกฎาคม 2564,
https://www.matichonweekly.com/column/article_310978
- กนกวรรณ พวงประยงค์. “พฤติกรรมกรช่วยเหลือสังคมในช่วงวิกฤตโควิด -19 ของคนวัยทำงานใน
กรุงเทพมหานคร.” *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ* 6, ฉ. 5 (2564): 202-224.
- กรมการศาสนา และอนุกรรมการส่งเสริมกิจการศาสนาและศาสนิกสัมพันธ์ คณะกรรมการการ
ศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ศิลปะและวัฒนธรรม วุฒิสภา. *วิถีชีวิต 5 ศาสนิกในประเทศไทย*.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: บริษัท ราไทยเพรส จำกัด, 2561. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม
2566, <https://www.dra.go.th/files/knowledge/5bd13c2926016.pdf>
- กองตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลางและแอฟริกา. “สหรัฐอเมริกาหรับเอมิเรตส์.” *กระทรวง
การต่างประเทศ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2566
<https://www.mfa.go.th/th/content/5d5bcc1b15e39c3060009fb1?cate=5d5bcb4e15e39c3060006870>
- จันทร์ แสงสุวรรณาว. “สามัคคีธรรม ในงานบุญกฐิน.” *วารสารวิชาการ สถาบันพัฒนาพระวิทยากร*
1, ฉ. 1 (2561): 67-79.
- ธวัช นุ้ยผอม, และอับบาส หลับด้วง. “การรับรู้การวากัฟของชาวไทยมุสลิมในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้.” *วารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์* 15, ฉ. 2 (2562): 75-96.

- นิติธร แก้วโต (นายเจมส์ LK). “ขอรับบริจาคอย่างไร ไม่ผิดกฎหมาย.” *ไทยรัฐออนไลน์*, 6 สิงหาคม 2562. สืบค้นเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2564, <https://www.thairath.co.th/news/local/1630873>
- บวรลักษณ์ เสนาะคำ. “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร.” *วารสารรัชต์ภาคย์* 13, ฉ. 31 (ตุ 2562): 42-54.
- พงษ์ธร แก้วยองผาง. “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีในยุคประเทศไทย 4.0.” การประชุมวิชาการ และนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 15 พฤศจิกายน 2562.
- พัชรสิดา รัฐโชติพิริยกร. “ทัศนคติและพฤติกรรมการบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือสัตว์บนเครือข่ายสังคมออนไลน์: กรณีศึกษาบนเครือข่ายสังคมออนไลน์เฟซบุ๊ก ในประเทศไทย.” (การค้นคว้าอิสระ, นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, 2558).
- พิมพ์ชญา พักเปี่ยม. “โลกคู่ขนาน:กรณีศึกษาขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์ของประเทศไทย.” *วารสารนิเทศศาสตร์ มสธ* 10, ฉ. 1 (2563): 86-99.
- ไพโรจน์ อัจฉริษา. *รับของขวัญอย่างไรไม่ผิดกฎหมาย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548.
- ว่องวิษ ขวัญพัทลุง. “การขอรับบริจาค กับความผิดที่ตามมาในยุค 4.0, คอลัมน์ กฎหมาย 4.0.” *กรุงเทพธุรกิจ*, 20 กรกฎาคม 2563. สืบค้นเมื่อวันที่ 4 กันยายน 2564, <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/890079>
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. “โควิด-19 ดันคนไทยใช้เน็ต ทูบสถิติวันละ 12 ชั่วโมง Gen Z ใช้เน็ตสูงสุดปีแรก.” *ฐานเศรษฐกิจดิจิทัล*. สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2565, <https://www.thansettakij.com/tech/506786>
- สุวิมล กลิ่นแจ่ม. “ปัญหาในการบังคับใช้พระราชบัญญัติควบคุมการเรียไร พุทธศักราช 2487.” (การศึกษาค้นคว้าอิสระ, นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2559).

Charities Aid Foundation. "World Giving Index 2022 a Global View of Giving Trends."

Charities Aid Foundation 2022. Accessed 30, January 2023,
https://www.cafonline.org/docs/default-source/about-us-research/caf_world_giving_index_2022_210922-final.pdf

Charity and humanitarian work. "Donating and raising funds." *The United Arab Emirates' Government portal*. Accessed 10, April 2023

<https://u.ae/en/information-and-services/charity-and-humanitarian-work/ways-of-doing-charity-in-the-uae/donating-and-raising-funds>

Kemp, Simon. "DIGITAL 2022: THAILAND." *DataReportal*. Accessed February 15, 2023,
<https://datareportal.com/reports/digital-2022-thailand>

Mehta, Ashish. "UAE law: Up to Dh300,000 Fine for Raising Charity Funds Without a Permit." *Khaleej Times*. Accessed 15, January 2023,
<https://www.khaleejtimes.com/legal/uae-law-up-to-dh300000-fine-for-raising-charity-funds-without-a-permit>

Saleh, Amjad and Hatem Mohamed. "Fundraising by Natural Persons Punishable By Imprisonment, AED300,000 Maximum Fine: Ministry of Community Development." *Emirates News Agency*. Accessed 15, January 2023,
<http://wam.ae/en/details/1395302988094>

Sawy, Nada El. "How to Give To Charity Legally in the UAE." *The National News*, April 06, 2020. Accessed 10, February 2023,
<https://www.thenationalnews.com/business/money/how-to-give-to-charity-legally-in-the-uae-1.860945>